

- 24) [redacted], [redacted].
- 25) Hausmenis, it kā agrāk bijis Latvijas
cības darbinieks [redacted]
- 26) Kalpaks, Jānis, [redacted]
[redacted]
- 27) Kiršentāls Olgerts, Haralda d. (vecāki, sieva
un māsa atrodas [redacted])
- 28) Klineons, - uzvārds nav uzdots, bet apzīmēts
kā bij. Latvijas karaskolas priekšnieks -
liela auguma, kailu galvu. Vēlāk atradies
kāda sovha [redacted] ēlu -
bij. [redacted]

29) Liepiņš, s
bijušais

30) Liepiņš,
mechanika

31) Liepiņš, [redacted]
[redacted]

32) Mackevičs,

33) Nanis, b.
psdomju v.
34) uz 25 g.

34) Petrovs,

35) Polis, B.

sitātē

kais.

stību
esats

līdz

1949.g. dzīvojis Vācijā, Rotveilā. Apdzīvotā
Berlīnē 1949.g.

LATVIEŠU NACIONĀLA FONDA SKANDINĀVIJĀ IZDEVUMS

Stokholmā, 1955

BĪSTAITIES MIERA!

Šis nelielais pārskats, kas vēsta par nepārtrauktu latviešu tautas tragēdiju padomju vergu darbu nomelnēs un blakus mūža izsūtījumā, domāts mums visiem, kas dzīvojam brīvajā pasaulē, kur lielais vairums savas dienas noliek personīgu materiālu rūpestu putekļos, vairs dziļāk nesajuzdams verdzinātās tautas dzīvības nerva izmisīgo drebēšanu uz postīgās varas asmeņa. Šis pieticīgais miers mūsu ietaukoto nacionālo jūtoņu un līdz ar to mūs pašus kauj kā neredzama kāvēja zobins, un mūsu pulku karšana tēvzemes labad lēnām izbeidzas. Kaut šie kailie fakti ar jauniem mocīto un nomocīto vārdiem mums visiem kaut mirkli liktu sajost Vorkutas gūstekņu ēnu un apzināties — ja tik glēvi izbeidzam cīņu par savas tautas brīvību, mēs noziedzamies pret gadu simteņiem, kas, pilni asiņu un neatraktu pilskalnu, neskaitāmu paaudžu pīšļu, — iznesuši Latvijas brīvības lāpu. Tā arī šodien zvēro cauri apspiesto miljoniem. Lūgsim Dievu, lai mēs garīgi nesapūstam, lai patiesi neklūstam tautas brīvības kaprači ar savu paēduša cilvēka norimšanu, kad karstā cīņisanās vēl tikai nāk. Bīstaities miera!

ANDREJS EGLĪTIS

PADOMJU SAVIENĪBĀ NOMETINĀTO LATVIEŠU IEDALĪJUMS

Apzīmējumam nometinātie ir visai plaša nozīme, un tajā ietvērtā jēga atvasināma no cariskās Krievijas sodu nometnēm, kas vērsās pret saviem politiskajiem pretiniekiem un kriminālistiem ar pamatā vienādu līdzekli — izsūtīšanu, tādā kārtā izolējot attiecīgos individuus no viņu apkārtnes. Šīs metodes izbaudīja arī latvieši, galvenokārt pret cara patvaldību vērstās 1905. gada revolūcijas dalībnieki, kas izcietā dažāda veida sodus, sākot ar vienkāršu nometināšanu dažādās Krievijas provincēs, līdz ilggadīgiem spaidu darbiem attiecīgās soda nometnēs Krievijā. No šīs revolūcijas, ko komunisti uzskata par 1917. gada oktobra revolūcijas priekšteci, šāgada janvārī pagāja 50 gadu, un cildinājumos un nekrologos padomju prese 1905. g. revolūcionārus un cara valdības vajātos ņēma savā morāliskajā un politiskajā aizbildniecībā, tā piesavinoties nepelnīti laurus, jo, piemēram, Latvijā šai revolūcijai bija ne tikai sociālas, bet lielā mērā arī nacionālas dabas motīvi — sasliešanās pret krievu virskundzību kā brīvības tieksmju izpauzums.

Paradoksālā un ironiskā kārtā arī tagad, 50 gadus vēlāk, daudzos Krievijas cietumos, tāis pašos, kas

vēl palikuši no cara laikiem, tāpat soda nometnēs un to tiešā tuvumā ieslodzīti, internēti vai nometināti daudzi tūkstoši latviešu. Arī tie ir mocekļi, kas cieš savas nacionālās pārliecības dēļ. Starpība tikai tā, ka viņu skaits ir nesalīdzināmi lielāks, un viņu noziegums ir tas, ka cara režīma vietā tie nav varējuši samierināties ar pašreizējo komunisma režīmu viņu dzimtenē Latvijā, vai arī iekļuvuši sodāmo kategorijā ar to vien, ka nav baudījuši pietiekami šī krievu režīma uzticību.

Krievijas imperiālisms palicis nemainīgs, mainījusies tikai politiskā sistēma, un tā tagad vērsās pret dēliem, kuru tēvi priekš 50 gadiem pirmo reizi ar revolūcionāriem līdzekļiem demonstrēja pasaulei savu brīvības gribu. Brīvības gribu, kas no 1905. gada Marksa piekritēju viedokļa bija tiesīga gūt piepildījumu, bet no viņu pēcteču viedokļa ir noziedzīga un sodāma.

Bet kā krievu imperiālisms, tā arī latviešu brīvības griba palikusi nemainīga, par ko liecina latviešu tautas lielie cilvēku zaudējumi, daudzie tūkstoši izsūtīto, nometināto un vergu darba nometnēs ieslodzīto. Tie veido ievērojamu daļu no tiem 15 vai 18 miljoniem dažādu tautu piederīgo, ko Pad. savienība izmanto kā vergu darba spēku savās neskaitāmajās nometnēs.

Savai dzimtenei ar varu atrautie un Pad. savienībā nometinātie lat-

vieši iedalāmi divās lielās pamatgrupās:

- a) deportētie,
- b) notiesātie, resp. vergu nometnēs ieslodzītie.

Deportētie no Pad. savienības viedokļa acīmredzot ir mazāk bīstami, jo tiem deportācijas brīdī parasti nav inkriminēts nekāds īpašs noziegums pret padomju valsti, un bieži tos nometina Krievijas vidienē, austrumos vai Sibīrijas apgabalos vietējo iedzīvotāju vidū, iesaistot tos kolhozu, sovhozu, raktuvju vai mežu u.c. darbos ar noteikumu, ka tie savu dzīves vietu nedrīkst mainīt.

Notiesātie, resp. sodītie turpretim pirms izsūtīšanas tiek tiesāti, viņiem inkriminē zināmus noziegumus pēc attiecīgiem sodu likuma pantiem un piespriež zināmus soda veidus, un tikai pēc tam tie nonāk soda izciešanas vietās Pad. savienībā.

Taču stingru robežu starp šīm katēgorijām nav iespējams novilkt, jo arī deportēto resp. nometināto vidū daudziem pīcspriež sodus resp. tos tiesā tikai pēc izsūtīšanas, līdz ar ko tie pāriet notiesāto katēgorijās un nokļūst soda izciešanas resp. darba nometnēs. Savukārt notiesātie pēc soda izciešanas kļūst par deportētajiem resp. nometinātajiem tajā nozīmē, ka tie nedrīkst atgriezties savā dzimtenē, bet tiek nometināti uz dzīvi savas bijušās soda vietas tuvumā vai citur pēc attiecīga norādījuma, nevis pēc brīvas izvēles.

Arī pašās šajās grupās ir internas atšķirības. Tā, piemēram, deportētie bieži nokļūst darba nometnēs, kur

valda ļoti ierobežota kustības brīvība, nav brīvas darba izvēles un kas, tāpat, līdzinās soda nometnēm.

Abām šīm grupām kopējs ir tas, ka viņu noziegums ir vai nu aktīva vai pasīva pretestība komūnisma režīmam, vai politiska neuzticamība, kas ir visbiežākais izsūtīšanas iemesls, pie kam izsūtāmais uz šo neuzticamību padomju iestādes parasti pats nav provocējis ne aktīvā, ne pasīvā veidā.

Deportēto katēgorijas vidū visvairāk ir tādu, par kuriem padomju varai ir iemesls pieņemt, ka tie varētu būt neuzticami, vadoties pēc viņu kādreiz ieņemtajiem amatiem brīvajā Latvijā, piederības pie kādas sabiedrības šķiras, organizācijas u. tml. Sevišķi te pieminami zemnieki, sakarā ar viensētu iznīcināšanu.

Sodīto vidū turpretim parasti ir bijušie Latviešu leģiona karavīri, kas aktīvi piedalījušies karā pret Pad. savienību, partizāni, kas notverti kara laikā un pēc kapitulācijas, un tādi, kas ar tiem sadarbojušies, repatrianti, kas pēc kara beigām atgriezušies Latvijā no rietumiem un kuriem inkriminē sadarbību ar kapitālistiem, kā arī vācu okupācijas laika kollaboranti u. c., kuriem var pārņest vairāk vai mazāk aktīvu pret darbību komūnismam.

Kopš 1954. gada sākusi veidoties trešā grupa, kas Latviju atstāj vai nu piespiedu kārtā, dodoties uz atmatu apgūšanu Pad. savienības austrumos un dienvidaustrumos, vai — arī jau agrākos gados — dodas uz Krievijas iekšieni brīvprātīgi, izvairoties no vajāšanām dzimtenē,

kā arī meklējot labākas peļņas iespējas.

Var pieņemt, ka izsūtītie kopā ar notiesātajiem veido zināmu, kaut izkaisītu, latviešu koloniju Sibīrijas vidienē.

Vergu resp. darba nometnēs nometinātie iedalās:

- a) politiskajos,
- b) kriminālajos notiesātajos.

Izsūtīto latviešu vidū tikpat kā nav kriminālistu, resp. viņu skaits salīdzinājumā ar politiskajiem sodītajiem un izsūtītajiem ir visai neievērojams.

Politiskie nometinātie savukārt iedalās:

- a) dzimtenē apcietinātie un pēc tam deportētie,
- b) izsūtījumā notiesātie,
- c) gūstekņi — bij. Latviešu leģiona karavīri.

CILVĒKU ZAUDEJUMS LATVIJĀ

Cilvēku kopskaits, ko izsūtīšanas veidā zaudējusi Latvija, sastādās: Deportēti 1941. g. pirmajās

masu deportācijās	34.340
Deportēti pēc kara 1945/46	15.000
1946/47	75.000
1947/50	100.000
1954/55	80.000

Kopā 304.340

Pēdējā grupā minētais skaits, kas attiecas uz jaunajām deportācijām zemju apgūšanai Pad. savienības attālajos apgabalos, izriet no dažādiem aprēķiniem, kas izdarīti, vadoties pēc iedzīvotāju skaita pieauguma jauniegūstamajās zemēs, iedzīvotāju dabīgā pieauguma koeficienta Latvijā un balstot secinājumus uz to, ka galvenās dzīvā spēka

devējas zemes jaunapgūstamajiem apgabaliem austrumu un dienvidaustrumu Krievijā ir Baltijas valstis, Baltkrievija un Ukraina.

Taču visi šie skaitļi, atskaitot pirmo (1941. g.), jāuzņem ar lielu rezervi, jo konkrētu statistisku datu trūkst. Ja deportēto skaitlim pievieno tos, kas 1944./45. g. izbēga uz rietumiem, resp. apm. 110.000, tad iedzīvotāju zaudējuma kopsumma sastāda ap 414.340 personu. Pēc Latvju enciklopēdijas datiem (prof. A. švābes red., Stokholmā, 1953.) latviešu iedzīvotāju skaits Latvijā vērtējams uz apm. 1.200.000 no apm. 1.600.000 pirms kara (visu Latvijas iedzīvotāju kopskaits 1939. g. bija ap 2.000.000, ieskaitot minoritātes), un ar šo skaitli apmēram saskan arī augšējā aprēķinā dabūtais rezultāts. Padomju savienības lielā enciklopēdija (1954.) 24. sējumā turpretim uzrāda, ka latviski runājošo cilvēku visā pasaulē esot apm. 1.800.000, no tiem Pad. savienības citās republikās atrodoties ap 100.000, bet ārzemēs dzīvojot ap 200.000. — Reducējot latviešu iedzīvotāju skaitu Latvijā 1939. g. resp. 1.600.000 par Pad. savienības enciklopēdijā uzdotajiem kopā 300.000 latviešiem, dabūjam 1.300.000 latviešu iedzīvotāju pārpalikumu Latvijā, kas ir vairāk nekā 75% no 1939. g. kopskaita. Taču ārzemēs dzīvo ap 110.000 latviešu, kas ņemams no 1939. g. kopskaita, resp. 1.600.000. Padomju lielās enciklopēdijas uzdotais Latvijai atrauto iedzīvotāju kopskaits 300.000 vispirmā kārtā liekams uz pašas Pad. savienības izdarīto deportāciju rēķina.

SODA UN DARBA NOMETNĒS IEVIETOTO IEDALĪJUMS

Politiskie notiesātie parasti nometināti t.s. režīma nometnēs dažādās vietās Pad. savienībā. Darba un dzīves apstākļi tajās visai stingri. Darba laiks parasto 9 stundu vietā ir 12 stundas dienā. Uz drēbēm uzšūti numuri, kustības brīvība ierobežota kā darba vietā, tā nometnē, dzīvojamo baraku logi aizrestoti un to durvis naktīs noslēgtas. Dažās nometnēs, piem., Tajšetā, sodītos pat nesauc vārdos, bet pēc numuriem. Pēc dažām liecībām pēc 1953. g. streikiem Vorkutā, Narijskā u. c. režīms it kā nedaudz mīkstināts, logiem izņemtas restes, uzlabojies uzturs, apiešanās kļuvusi laipnāka.

Pretstatā politiskajiem, kriminālistiem pa lielākai daļai šajās nometnēs ir lielāka brīvība un citas priekšrocības. Kriminālisti savā starpā dalās divās kategorijās — „blatnije” un „suki”. „Blatnije” ir profesionāli noziedznieki ar savu iekšēju organizāciju katrā nometnē, saviem vadoņiem un stingru disciplīnu; tie pretojas darba norīkojumiem un sabotē nometņu administrāciju, dzīvo uz pārējo notiesāto reķina un terorizē tos. „Suki” ir atkritēji, kas kādreiz bijuši „blatnije,” bet vēlāk pakļāvušies nometņu administrācijai. Starp abām kategorijām pastāv naidis un notiek asiņainas izrēķināšanās, ieskaitot slepkavības.

Līdz 1948. g. politiskie un kriminālisti nometnēs dzīvojuši vienkopus, bet atdalīti sākot ar 1948. g., piem., Vorkutā un Narijskā, kas pēc

ši akta izsludinātas par speciāla režīma nometnēm. Līdz ar to politisko dzīves apstākļi netieši uzlabojusies.

Notiesāto soda mēri grupējas 3 kategorijās pēc soda ilguma:

- a) līdz 15 gadiem — parastā un visbiežāk sastopamā kategorija,
- b) no 15 līdz 25 gadiem — ilggadīgie (dolgosročni),
- c) ar 25 gadiem sodītie.

Pēdējā grupa iedalās tālāk: „kandaļnije” (važās iekaltie), „katoržņiki” (spaidu darbos notiesātie).

„Kandaļnije” visu ieslodzījuma laiku pavada važās, kuŗas noņem tikai darba vietās, pie kam arī šeit viņu kustības brīvība ierobežota: pārkāpjot norādīto joslu, uz viņiem bez brīdinājuma tiek šauts. „Kandaļnije” grupā ietilpst par valsts nodevību sodītie (izmena roģīni), slepkavas, smagi kriminālisti, kā arī partizāni un bandīti, pie kam boļševiku terminoloģijā partizānus parasti apzīmē par bandītiem. „Kandaļnije” grupā ietilpst arī latviešu bij. leģionāri. „Kandaļnije” lielākā skaitā nometināti Novaja Zemļā (piem., bij. Vlasova armijas kaŗavīri), Kamčatkā, Sachalinā u.c., bet Vorkutā tie nometināti t.s. OLP 15 nometnē, resp. akmeņlauztuvēs. Taču latviešu leģionāri un leģiona virsnieki sastapti arī citās nometnēs ārpus „kandaļnije” kategorijas.

BALTIEŠU IZSŪTĪJUMA VIETAS PAD. SAVIENĪBĀ

Šeit sakopotie dati nenoīmē, ka tās ir visas vietas, kur baltieši at-

rodas soda nometnēs vai izsūtījumā Pad. savienībā. Otrkārt — kaut cik tuvāki dati par šīm izsūtījuma vietām un tur nometinātiem baltiešiem, resp. latviešiem ir zināmi tikai par nedaudzām no šīm nometnēm. Pārējās, kur arī sastapti baltieši, bet par kuŗām tuvāku datu trūkst, piev. šīs uzskaites beigās.

Vorkutā.

Latvieši sastapti šādās vietās.

- 62. nometnē (caurlaides — Peresilka).
- OLP 29, saukta arī Vorkutlag 29; iespējams, ka tagad saucas 29. šachta. Tā ir noziedznieku nometne ar apm. 2.000 cilvēkiem. Jāstrādā ogļu raktuvēs.
- OLP 35, atpūtas nometne, kur novieto tos, kas vairs nav darba spējīgi.
- 1. šachta, apm. 3.000—3.300 cilvēku, Līdz 1948. gadam skaitījusies bandītu nometne, t.i. kriminālie kopā ar politiiskiem. 1948. g. izšķirti. 1949./50. g. šeit strādājuši daudzi latvieši.
- 4. šachta — 1949./50. g. te bijuši gandrīz vienīgi latvieši.
- 5. šachta — saukta par koncentrācijas nometni, apm. 3.000 cilvēku.
- 7. šachta — politisko režīma nometne, apm. 3.000 cilvēku, no tiem 80—120 latviešu.
- 11. šachta — pavisam nodarbināti ap 600 cilvēki.
- 40. šachta — vismodernākā visā Komi ASSR, galīgi izbūvēta tikai 1953. gadā, apm. 3.000 cilvēku, no tiem 800 — 900 latviešu un lietuviešu.

— San Gorodok, lazarete, ar 800 gultām, 1953. gadā bijuši ap 60 latviešu.

- 1. ķieģelnica, sieviešu nometne, apm. 1.500 iemītniecēs, no tām ap 300 baltietes.
- 2. ķieģelnica, sieviešu soda nometne, apm. 1.300 iemītniecēs, no tām ap 280 latvietes un lietuvietes.
- Pritšacht, 1.800 sievietes, no tām ap 800 latvietes un lietuvietes.
- 6. šachta daudz baltiešu.
- 8. šachta — galvenām kārtām ukraiņi un baltieši.

Ahesa (DR no Vorkutas).

Darba nespējīgo sieviešu nometne, apm. 2.500—3.000 iemītniecēs; no 1949. g. līdz 1954. gada sākumam tur atradušās resp. izgājušās cauri ap 50 latvietes.

Molotovskā (pie Archangelskas).

Te atrodas daudzi latviešu un igauņu notiesātie leģionāri. Sieviešu nometnē bijušas 1948. gadā ap 40 latvietes, visas notiesātas pēc krievu atgriešanās 1945. gadā.

Potjma jeb Potma.

Potmas apkārtņē atrodas 37 nometnes, no tām 30 vīriešu un 7 sieviešu. Katrā nometnē caurmērā no 400—600 cilvēku. Bez tam rajonā dzīvojot arī deportētie. Baltiešu skaits nezināms.

Narijska.

Daudz notiesāto, arī latviešu. Ir ļoti vecs cietums un vēlāk izbūvētas nometnes. Nodarbina ogļu un metalla rūdu ie-

gūšanā, koku apstrādāšanā, lauksaimniecībā un būvniecībā. Tiek būvēta jauna pilsēta.

Karaganda.

OLP 14 — pie pašas Karagandas, 16.000—17.000 vīriešu un 1.800 sievietes. Kopēja nometne, starpā mūra žogs. Sievietes nodarbinātas galevenā kārtā lauku darbos, vīrieši Karagandas pilsētas izbūvē un ķieģelniecās. Daudz baltiešu.

Karabasa.

Caurlaides nometne netālu no Karagandas. 2 barakas sievietēm un 5 vīriešiem. Līdz 1948. gadam bijuši ļoti slikti darba un dzīves apstākļi. Ziemās ļoti liels aukstums, vasarā liels karstums. Ziemā drausmīgi sniega apstākļi, slikts uzturs; politiskie un kriminālie kopā.

10 OLP pie Karagandas.

Te bijuši ap 800 baltieši.

Spaska (30—40 km no Karagandas).

Sieviešu nometne, apm. 120 latvietes. Darba spējīgās nodarbina lauku darbos, bet ziemā ar sniega rakšanu.

Krasnojarska.

Abu vietu apkārtņē lielāki deportēto novietojumi. Runā par vairāk nekā 40.000 latviešiem. Marinskā — sovhozā Suslov strādājušas ap 400 latvietes un daudz latviešu vīriešu. Pamatā 1941. gadā deportētie. Ziņas no 1949. gada. Sovhoza platība ap 60.000 ha.

Krasnojarskā, caurlaides nometnē, 1948. gadā ieradusās

ap 300 latvietes no Latvijas. Visas bijušas notiesātas.

Jenisejska.

Severno Jenisejsk zelta raktuvēs strādā latvieši. Tuvāku ziņu nav.

Tajšeta.

Atrodas Irkutskas apgabalā, starp Tajsetu un Bistru, nometnē 028 km ieslodzītas ap 60 latvietes. Strādā dzelzceļu būvdarbos un mežu darbos. Apkārtņē atrodas vairākas nometnes.

Pavlodara.

Ir ziņas par vīriešu nometni. Bijuši arī latvieši. Notiesātie nodarbināti galvenām kārtām būvdarbos un remontdarbnīcās.

Ekibastusuguļa.

Nometnē bijis ap 3.000 notiesāto. Nodarbināti ogļraktuvēs un būvdarbos.

Papildinājums — Tajšetas - Bratskas rajonā.

Gulag 215, zāgētavā 273 un remontdarbnīcās nodarbināti galvenā kārtā latvieši un citi baltieši.

Orska — Urālos.

1946./47. gadā bijuši 50 latviešu legionāri-gūstekņi. 1947. gadā it kā sūtīti atpakaļ uz Latviju, bet nonākuši Murskanskā un Archangeļskā (no turienes saņemtas vēstules).

Bišūra.

Šeit bijuši ap 20 latviešu. Tā ir kāda slimnīcas nometne.

Kosjū.

Ķieģelniecās strādājušas ap 100 latvietes.

Veselja no.

Tā bijusi atlaišanas nometne.
Te starp 32 dažādu nāciju piederīgiem bijuši arī ap 30 latviešu.

Doļinka.

Atrodas Karagandas tuvumā.
Latvietes strādā kādā kolhozā.

Inta (vēl vairāk DR no Vorkutas).
Te atrodas nometņu pārvalde, caurlaides nometnes un sieviešu darba nometne. Sīkāku datu par apcietināto skaitu trūkst.

Ustj-Učta (starp Ustj Vimu un Pečoru).

Ustj — Vim.

Pečora.

Kožva.

Kedrovi — Bor.

Kotlas.

Par minētām nometnēm tuvāku ziņu nav.

Murmanska.

Solikamska.

Tuvāku ziņu trūkst.

Sverdlovska.

Tuvāku ziņu trūkst.

Verchņij Uraļsk.

Cietums Z. no Magnitogorskas.

Vladimira — cietums.

Ļubjanka — cietums.

Par šīm vietām arī tuvāku ziņu nav, bet vienmēr apcietinājumā bijuši arī baltieši.

Dudinka.

TAS Jeņisej.

(Jeņisejas grīvas apgalā, it kā pie Jumalas pussalas).

Salecharda.

(pie Obas upes).

Narima.

Omska.

Par minētām vietām tuvāku ziņu nav.

Dubovka.

(18 km no Karagandas).

Tomska.

Ačinska.

(pie Culimas upes).

Džezkazgana.

Kingira.

Marinska.

Tuvāku ziņu nav.

Novosibirska.

Kanska.

Alma — Ata.

Tuvāku ziņu nav.

Bratska.

Tavda (Sverdlovskas apgalā).

Kolima.

Madagana.

Indigirka.

(900 km ZA no Madaganas, rietumu pusē no Kolimas).

Kamčatka.

Daļņij Vostok.

(Vairākas nometnes no Baikala ezera līdz Japāņu jūrai).

Ulan Bator (Mongolijā).

Sachalina.

Sivtikvra.

Krasnoturinska.

(A. no Z. Urāliem, 10 km no R. Karpinska, Sverdlovas apgalā).

Butirku cietums.

Aļeksandrovsķija cietums (pie Irkutskas).

Ļeņingradas cietumi.

Tuvāku ziņu par augšminētiem trūkst.

Tavda.

Apkārtņē nometņu rajons.

Asanka.

Pieder pie Tavdas rajona.

Reč Mor (Komi ASSR).
Novočunka.

Nometne 046. Sīkāku ziņu nav.
Iespējams, ka ietilpst iepriekš
minētajā Tajšetas—Bratskas
nometņu kompleksā.

Sosva.

(apm. 400 km ziemeļos no
Sverdlovskas).

Krasnopolje.

Šajā rajonā vairākas nomet-
nes — gan vīriešu un sieviešu,
gan jauktas. Polītiskie nometi-
nāti kopā ar kriminālajiem.

VERGU DARBA NOMETŅU SARAKSTS UZ 1955. G. MARTU

Sarakstoties ar ieslodzītajiem un
nometinātajiem, par cik tas vispār
iespējams, uzrādāma vienīgi zemāk
minētā adrese, ieskaitot skaitļus,
bet saraksta pēdējā ailē minētie
vietu apzīmējumi adresē nedrīkst
tikt uzrādīti, jo tie ir slepeni.

MOSKVA, UdSSR, Postfach

Nometnes numurs Attiecas uz
(šie dati adresē nav
uzrādāmi.)

5110/31	388	INTA/ABES
5110/32	384	NARIJSK
5110/33	385	POTJMA
5110/34	392	DZESKASGAN
		„Steplag”
5110/35	362	SEJAGAN/ELGEN
5110/36	223	WORKUTA
5110/37	215	TAJSET
5110/38	419	KARAGANDA
		„Pesslag”
5110/39	?	laikam Omska
5110/40	392 (?)	
		EKIBASTUSUGOL
5110/49		Pavlodaras apg.
		Vladimiras cietums

5110/50	Verchno Uralskas cietums. Iespējams, ka likvidēts.
5110/51	Aleksandrovsk
5110/52	NOWOCERKASK

PAD. SAVIENĪBAS VERGU NOMETNĒS SATIKTO LATVIEŠU VĀRDI

Vorkutā

6. šachta:

- 1) Bērziņš, Gvido, apm. 40 g.v.,
bankas ierēdnis it kā no Rīgas,
ļoti vāju veselības stāvokli.
Labi pratis 5—6 svešvalodas.
- 2) Briedis, apm. 30 g. v., kino
mehaniķis no Rīgas.
- 3) Briedis, apm. 40 g. v., lauk-
saimnieks.
- 4) Kalniņš, Harijs, apm. 25 g.v.,
no Lielauces, ar amputētu
kāju. Pēc kara dzīvojis Lī-
bekā, vēlāk pārcēlies uz ame-
rikāņu joslū. Bijis iejaukts
narkotisko vielu melntirdz-
niecībā. Lai izvairītos no drau-
došā soda, viņš caur Minche-
nes repatriācijas komisiju de-
vies atpakaļ uz Latviju, bet
nokļuvis Vorkutā. Vēl pirms
1949. g. pārvietots uz kādu
citu nometni.
- 5) Trunks, Kārlis, apm. 50 g. v.,
lauksaimnieks no Ventspils
apkārtnes.
- 6) Prof. Dr. med. Vilde, pāri 50
g. v. Nometnes iedzīvotāji
viņu uzskatījuši par ziņotāju,
kādēļ nav ieredzējuši.
- 7) Ziemeļis, Vilis-Jānis, apm. 50
g. v., Latvijas armijas kaptei-
nis. Pēc Vācijas kapitulācijas
izbēga uz Zviedriju, no kurie-

nes to 1946. g. kopā ar citiem latviešu leģionāriem izdeva krieviem.

7. šachtā:

8) Kļava, Richards, dzimis 1930. g., bijis baleta skolnieks (?).

9) Kozlovskis, Herberts, dz. 1927. g., no Rīgas. Tēvs bijis ostas ierēdnis, nošauts pēc krievu otrreizējās okupācijas, māte izsūtīta un atrodas kaut kur pie Ķīnas robežām.

10) Purplīšs (?) no Rīgas apkārtnes.

8. šachtā:

11) Platacis, Voldemārs, dz. 1924. g., amputētu kāju. 1948. g. repatriējies no Oldenburgas nometnes, pēc tam divas nedēļas pavadījis pie piederīgajiem Rīgā. Tad apcietināts un sodīts ar 25 gadiem. Līdz 1951. g. atradies San-Gorodok, kad pārvietots uz 8. šachtu, kur atradies vēl 1953. g. 9. dec.

40. šachtā:

12) Auchkamps (Auškaps?), apm. 30 g.v., no Jelgavas vai Ventspils, bijis biškapis.

13) Bondure, Ivans Ivanovičs, 27 g. v., no Daugavpils.

14) Brykches (Brikšis?), 45 g. v., no Rīgas, nesimpatiska persona, ko latvieši nicinājuši, bijis it kā Pad. Latvijas ārlietu ministra vietnieks (?).

15) Sesks, 47 g.v., pienotavas vadītājs no Rīgas, bijis pakurls.

OLP 29:

16) Čālītis, Rīgas fotografa Čālīša dēls vai radnieks.

17) Dzeguze, apm. 35 g. v., bijis mācītājs.

18) Freidenfelds, aizdomīga persona, it kā bijis ziņotājs.

San Gorodok:

19) Dr. J. Jirgenšons — bijis krievu gūsteknis, 1946. g. atbrīvots, bet 1949. g. apcietināts un notiesāts. Pārvietots no 6. šachtas 1953. g. un strādājis par ārstu. Sarakstījis ar māti un brāļa vai māsas meitu Latvijā.

20) Šmits, Ernests, kritis gūstā pie Dancigas. Bijis visu ļoti respektēta persona.

Dažādās vietās:

21) Anbergs, Voldemārs (sieva un bērni atrodas brīvībā).

22) Briedis, Kārlis, Mārtiņa dēls. It kā bijis Latvijas iekšlietu ministrijas ierēdnis.

23) Broks, apm. 40 g. v., katoļticīgs, lauksaimnieks. Apcietināts un deportēts 1946. vai 1947. g., sieva un bērni palikuši Latvijā.

24) Cipulis, Ilgars.

25) Hausmanis, it kā agrāk bijis Latvijas sūtniecības darbinieks Berlīnē (?).

26) Kalpaks, Jānis.

27) Kiršentāls, Olgerts, Haralda d., (vecāki, sieva un māsa atrodas brīvībā).

28) Klinsons, uzvārds nav uzdots, bet apzīmēts kā bij. Latvijas kaņaskolas priekšnieks — liela auguma, kailu galvu. Vēlāk atradies kādā sovhozā Sibīrijā, meklējis savu dēlu.

29) Lapiņš, apm. 38 g. v., gandrīz 2 m garš, bijušais sportists.

30) Liepiņš, bijis docents Latvijas universitātē mehanikas fakultātē (?).

- 31) Liepiņš, Jānis, Jāņa d.
 - 32) Mackevičs, bijis Nicgales pagasta vecākais.
 - 33) Namiņš, bijis jaunsaimnieks. Notiesāts uz 25 g.
 - 34) Petrovs, Anatolijs — zobārsts.
 - 35) Polišs, Edvards, dz. 1924. g. novembrī, līdz 1949. g. dzīvojis Vācijā, Rotveilā. Apcietināts Berlīnē 1949. g.
 - 36) Rāve vai Raawe, Jānis.
 - 37) Spāde, atradies kādā nometnē starp Vorkutu un Ižmu. Pēc tam atradies Spaskā un Pavlodarā, pēc soda izciešanas atbrīvots un nometināts Krasnojarskas rajonā.
 - 38) Vēveris, Jānis, dz. ap 1923./24. g. Strādājis darbnīcās.
 - 39) Zvaigzne, bijis nometināts OLP 35, pēc tam OLP 51.
- Reč Mor nom. Nr. 223.
- 40) Skreiltas (Skreiltals?) Elza, zobārste, minētajā nometnē bijusi 1951. g.
- A besas sieviešu nometnē
- 41) Asejeva, Marija, ap 30 g. v., no Rīgas, tēvs krievu tautības.
 - 42) Bērziņa, Elza, ap 46 g.v., lauciniece.
 - 43) Kalēja Laima, ap 30 g.v., no Rīgas.
 - 44) Krūmiņa, Lūcija, apm. 50 g.v., lauciniece.
 - 45) Liepiņa, Dzidra, ap 28 g. v., no Rīgas.
 - 46) Ozola vai Ozoliņa, Spodra, ap 28 g. v., lauciniece.
 - 47) Rubene, Milda, ap 45 g. v. Vecāki deportēti uz Tomskas rajonu.
 - 48) Rugāja, Ilga, ap 40 g. v., strādājusi par skolotāju Rīgā.
 - 49) Ružāne, Zuzanna, ap 40 g. v., strādājusi Rīgā Tomberga smaržu fabrikā vai veikalā.
 - 50) Vilciņa, ap 50 g.v., no Rīgas.
 - 51) Vobrovskā, Konstance, ap 48 g.v., strādājusi Liepājas bākā. Spaskas nometnē
 - 52) Anniņš, Trīne, katoļticīga, lauksaimniece no Aizputes.
 - 53) Balode, Zelma, dz. 22. 1. 1897. g., piederējis īpašums Rīgā, Dzirnau ielā 71, deportēta 1941. g., bet tiesāta 1946. g.
 - 54) Betchere, ap 56 g. v., bijušas trīs meitas, viņu atrašanās vietu nezina.
 - 55) Bitnere, ap 48 g. v.
 - 56) Blekte, Ieva, 6 bērnu māte, sajukusi prātā.
 - 57) Biezbārde, precējusies.
 - 58) Cauna, Ella, precējusies.
 - 59) Celmiņš, Margarēta, ap 56 g. v., māksliniece, dzīvojusi Rīgā, Antonijas ielā 4.
 - 60) Circene.
 - 61) Eglīte, Milda, ap 30 g. v., skolotāja.
 - 62) Goba, Anna, dz. 3. 12. 1900. g., vecāki lauksaimnieki Kuldiģas apkārtnē, vīrs — bijis vijolnieks — miris.
 - 63) Grīnvalds, Marta, ap 35 g. v.
 - 64) Grīna, precējusies, bijusi tbc slima.
 - 65) Gulbe.
 - 66) Gulbe — 18 g. v., iepriekšējās meita, abas no Ogres. Pārveiotas uz OLP 14.
 - 67) Jaunzeme, Lūcija, tbc slima.
 - 68) Jaunzeme, Olga, tbc slima.
 - 69) Jansone, Lūcija, ap 60 g. v., zvejnieka sieva no Ventspils.
 - 70) Kausa, precējusies, ap 66 g.v., bijusi masiere Bauskā.

- 71) Krišjāne, dz. 1905. g. martā, lauksaimniece.
 - 72) Kozlovskā, Elza, dz. 25. 1. 1900., kopā ar brāli piederējis jauktu preču veikals Talsos.
 - 73) Kozlovskis, iepriekšējās brālis, atradies tieši blakus esošā vīriešu nometnē.
 - 74) Līmanis, zobu ārste, pēc 5 g. soda izciešanas atlaista uz Latviju, Ogrī.
 - 75) Miķelsons, Elza, ap 50 g. v., slimojusi ar malāriju, skolo-tāja.
 - 76) Pētersons, Olga, ap 22 g. v., slimojusi ar tbc.
 - 77) Pipe, precējusies, ap 46 g. v., bijusi masiere Liepājā.
 - 78) Sirmbārde, precējusies.
 - 79) Tipāne, ap 35 g. v., zobārste no Rīgas, pārcelta uz citu no-metni.
 - 80) Dr. Vadze no Vidzemes.
 - 81) Ziļinska, apm. 51 gadus veca, Rīgā, Elizabetes ielā, depor-tēta 1941. g.
- K a r a b a š ā
- 82) Bergis, Vera, 38—39 gadus veca, no Rīgas, stud. phil.
 - 83) Freiborns, lauksaimnieks no Kuldīgas apkārtnes.
 - 84) Lauva, Elfrīda, 1944. g. iz-braukusi no Rīgas uz Drēz-denī, bērnu ārste.
- O L P 14 (p i e K a r a g a n d a s)
- 85) štrāls, Lūcija—it kā dejotāja no Liepājas.
- Uz šo nometni it kā pārvieto-tas arī Gulbes (Nr. 65. un 66.).
- P a v l o d a r ā
- 86) Adamsons, Harijs, dzim. 1929. g., rīdzinieks. Tēvs bijis ārsts vai profesors. Pēc soda izcie-šanas atlaists uz Omsku, kur bijusi deportēta viņa māte.
- 87) Bērziņš (iespējams, ka viņš, kā arī abi Ostrovski (Nr. 92. 93.) bijuši arī Ekibastusu-goļā).
 - 88) Bulavs, Krišs, dbim. 1926. g., no Kuldīgas apkārtnes.
 - 89) Grīnbergs, Ārvaldis, dzimis 1930. g., no Liepājas apkārtnes.
 - 90) Kļaviņš, Arvīds, ap 37 vai 38 g. v., no Smiltenes, lauksaim-nieks. Sieva un bērni deportēti uz Omsku. Tēva vārds Jānis.
 - 91) Kušķis, Gunārs, dzim. 1931. g., no Rīgas. Tēva vārds Ernests. Vecāki dzīvojuši Rīgā.
 - 92) Ostrovskis, Voldemārs.
 - 93) Ostrovskis, (abi brālēni).
 - 94) Zvejnieks, Kārlis, dzim. 1921. no Krustpils apkārtnes, bijis mežzinis.
- E k i b a s t u s u g o ļ ā
- 95) Andersons, Edgars, apm. 30 g. v., no Rīgas.
 - 96) Bajārs, Fridrichs.
 - 97) Gross, Ferdinands, apm. 40 g. v., no Rīgas. Deportēts 1941. gadā.
 - 98) Kajaks, — sirms kungs, agrāk strādājis Ventspilī.
 - 99) Likmanis, Armands, dzimis 1929. gadā. No Kuldīgas. Pie-derīgie bijuši Latvijā.
 - 100) Manga, Varis.
 - 101) Sirmelis, Kārlis, no Kurzemes.
 - 102) Sprogis, Ēriks, dzim. 1922. vai 1923. gadā. No Madonas ap-kārtnes. Piederīgie bijuši Lat-vijā.
 - 103) Vinklers, Olgerts, bijis spor-tists.

Marinskā

Sovhozā Suslov (deportētie).

- 104) Birznieks.
- 105) Dauge, pulkv.-leitnants.
- 106) Grandovskis.
- 107) Ignāts, liepājnieks, strādājis mākslas vai amatniecības kamērā.
- 108) Freibergs, no Rīgas.
- 109) Kiršteins.
- 110) Majors, rīdzinieks.
- 111) Vanags, tukumnieks.

Krasnojarskas caurlaides nometne

- 112) Bergis, Vera, dzim. 1914. — 1916. g., no Rīgas, skolotāja kādā zēnu ģimnazijā (Nr. 82.?).
- 113) Eglīte, rīdziniece, bijusi precējusies.
- 114) Zentis vai Zentiņš, Velta.

Nariļskā

- 115) Albāts, bij. sūtna kundze.
- 116) Barkāns, Floriāns, dz. ap 1915. gadu, pazīstams sportists — jātnieks.
- 117) Bērziņš, Kārlis, amatnieks.
- 118) Bilsens, Eduards, Dr. med. dzimis 1914. vai 1916. g. No Rīgas.
- 119) Dzenītis, Dr. med., acu ārsts.
- 120) Grobiņš, Vilis, dzim. 1901. g. 30. janv., dzīvojis Grīvā, sieva skolotāja, mājas sauktas „Noras.”
- 121) Jaunāre, Kārlis, dzim. 1918.— 1920. g., no Jēkabpils, 1947. g., pēc soda izciešanas, laikam, aizbraucis uz Latviju.
- 122) Korņilovs, Georgs, dzim. 1926. gadā, no Rīgas, kritis krievu gūstā pie Kēnigsbergas, tēvs bijis dzelzceļu ierēdnis.
- 123) Skutāns, Elfrīda, dzimusi ap

1910. gadu, deportēta 1941. g., vēlāk notiesāta, strādājusi kā žēlsirdīgā māsa.

- 124) Straume (agrāk Švarcbachs), Nikolajs, inž.-ķīm.

Magadanā

- 125) Leitlands, atgriezies Latvijā no Vācijas. Tēvs Nogales pag. Lāčplēšu mājā.

Spec. nometnē Karagandā

- 126) Dr. Rožlapa, Osvalds, Jēkaba dēls. (Sk. Nr. 138.).

Novočunkā, nom. 046

- 127) Brencis, apm. 40 g. v. Lauksaimnieks no Latgales.
- 128) Bušs, bijis skautu vadītājs, jelgavnieks, apm. 25 g.v. 1945. gadā štutgartē vadījis kādu latviešu skautu vienību, laikam mazskautu. 1949. g. aizbraucis ciemos pie kāda drauga uz austrumu joslu un tur apcietināts.
- 129) Ezergailis, Gotlībs, apm. 20 g. v., strādnieks no Rīgas.
- 130) Galvāns, Viktors, lauksaimnieks no Daugavpils apkārtnes. Apm. 50 g. v.
- 131) Mīlgrāvis, dzelzceļu ierēdnis no Rīgas. 1941. gadā bijis šveŗinā. 1946. gadā nosūtīts atpakaļ uz Rīgu, kur trīs gadus dzīvojis brīvi. Tad apcietināts un notiesāts. Apm. 53 gadus vecs.
- 132) Šimsons, bankas ierēdnis no Rīgas, apm. 50 g. v.
- 133) Sola, apm. 45 g. vecs, no Zemgales. Notiesāts divreiz uz 25 gadiem spaidu darbos.
- 134) Usāns, Nikolajs, apm. 63 g. vecs, bijis muitas ierēdnis uz Kurzemes robežām.

- 135) Vanags, Kurzemes mācītājs, apm. 45 g. v. Pārvietots 1953. gada sākumā uz kādu citu notiesāto nometni.

Bičurā

- 136) Kalniņš, Kārlis, ing. chem., apm. 50 g. v. Brūža īpašnieks Latvijā. Minētais miris 1949. gadā ar vēzi.

Kosjū

- 137) Gotarde, Laima, dzim. 1930. gadā. Vecāki bijuši Latvijā.

Veseljano

- 138) Dr. Rožlapa, Osvalds, Augusta dēls. Dzimis 1918. gadā. Notiesāts uz 10 gadiem. Arī Rožlapas tēvs esot bijis ārsts Rīgā.

- 139) Streitas, Elza, Antona m. Dzimusi 1908. gadā. Bijusi zobārste. No Rīgas. 1951. g. pārsūtīta uz Rečmeras ogļraktuvju nometni (Nr. 40.?).

- 140) Šmidas, Biruta, dzim. 1927. g., no Rīgas. Iespējams, ka uzvārds sajaukts, bet varbūt, ka š. bijusi lietuviete. Pēdējai bijis piespriests 25 gadi.

Tajšetā

- 141) Alks, Milda, dzimusi 1902. vai 1903. gadā. Bijusi nometnes ārste. Sodam bijis jāizbeidzas 1954. g. janvārī. Viņas vīrs — ārsts-chirurgs, strādājis Severno-Krasnojarskas zelta raktuvju nometnē kā ārsts. Turpat strādājot arī viņa abi dēli, kas agrāk dzīvojuši Latvijā, bet pēc 18 gadu vecuma sasniegšanas ieradušies pie sava tēva.

- 142) Alks, 55 g. v., lauksaimniece.

Molotovskā

- 143) Bonders, Ina, laikam lauci-

niece, dzimusi ap 1923. gadu. Notiesāta 1945. gadā. Vēlāk pārvietota uz Tajšetu.

- 144) Bušs, Emija, vecāka kundze, izglītota, runājusi franču un angļu valodu.

- 145) Daunišs, Olga, vecāka kundze, liela auguma, pelēkiem matiem. 1948. gadā nosūtīta uz Sibīriju.

- 146) Edgars (laikam priekšvārds), gleznotājs. Bijis vācu KZ nometnē, no kurienes to atbrīvojuši krievi. Dažas dienas bijis Latvijā, tad notiesāts uz 10 gadiem.

- 147) Krākers vai Krākels, vecāka slimīga kundze.

- 148) Lindenfelds, Silvija, studente no Rīgas, dzimusi 1924. gadā. Notiesāta 1945. gadā, laikam uz 10 gadiem. 1948. gadā nosūtīta uz Kolimu.

- 149) Ozoliņš, Marija, vecāka kundze, pilnīga invalīde, iešanai lietojusi spieķīti. Notiesāta 1945. gadā. No Rīgas.

- 150) Sātiks, apm. 38 g. veca. Pil-sētniece. 1948. g. nosūtīta uz Sibīriju.

- 151) Sigmunds, apm. 40 g. v., kundze.

- 152) Dr. Saulīte vai Sazlīte, latvietis vai lietuvietis.

- 153) Smiltiņš, Pauls, sanitārs, rīdzinieks.

Dažādās citās nometnēs

- 154) Linge-Ozols, Ringolds. Mātei savā laikā bijis centrāltirgū sviesta paviljons.

- 155) Silis, jauna meitene, notiesāta uz 10 gadiem. Ar dzimteni sakari nav bijuši. Bijusi laikam rīdziniece, blondā.

156) Renāte (laikam priekšvārds), jauna Rīgas studente. Ļoti inteliģenta. Sajukusi prātā, 1951./52. g. atradusies kādā slimnīcā, pastāvīgi trakojusi.

157) Zons, Eduards.

Vēl Vorkutā bijušas latvietes:

158) Audis, Milda, pāri par 30 g.v., lauciniece.

159) Barauskis, Milda, ap 35 g. v., no Rīgas apkārtnes. Apcietināta 1948. gadā.

160) Bērziņš, Hermine, Hermana meita. Pilsētniece, skolotāja. Apcietināta 1950. gadā. 28 gadus veca. Māte Latvijā. Kādā auto katastrofā Vorkutā zaudējusi labo roku. It kā rīdziniece.

161) Gūtmanis, Vilja, ārste. Arī viņas vīrs bijis notiesāts un atradies kādā citā nometnē. Viņas tēva vārds Jānis. Strādājusi savā laikā kā ārste Auros pie Jelgavas. Viņas vīrs bijis inženieris, dēli — Harijs un Imants — pazuduši. 80 g. vecā māte Latvijā.

162) Neimanis, Milda, ap 40 g. v., no Rīgas.

163) Reimanis, Marija, apm. 45 g. veca, 2 bērni bijuši Latvijā. It kā lauciniece.

164) Sproģis (Sprodis), Anna, ar meitu Malvīni. Mātei pāri 60 gadiem, meitai ap 30. Bijusi tramvaja konduktore Rīgā. Meitai cits uzvārds.

165) Solmonovičs, apm. 30 g. veca, bijusi pēc profesijas dziedātāja.

Dolinkas tuvumā,

166) Naha, Bernhard, dzim. 1898. gadā, tirgotājs no Rīgas. Piederīgie it kā dzīvojuši Rīgā,

Gumijas ielā 2/2. Jāpieņem, ka minētais ir žids.

Doļinskās tuvumā,
kādā kolhozā

167) Vigulis, Ģenoveva, Pēterā m. Par viņas atrašanās vietu piederīgie zina.

Marinskā

168) Pepus, Olga, notiesāta uz 10 gadiem. 1954. g. esot atlaista uz Latviju.

Uzdotajiem gadiem un dzimšanas laikiem jāpieiet uzmanīgi. Vai visi minētie atrodas vēl tagad uzrādītājās nometnēs, grūti pateikt, jo bieži cilvēkus pārsūta no vienas nometnes uz otru. Ja kādam sūta uz Padomiju paciņas, tad parasti tās pārsūta atpakaļ, t.i., ja nometne mainīta.

MIRUŠO SARAKSTS

Spaskas sievietes nometnē:

1. Hausmane — pāri par 60 gadus veca, mirusi 1950. g.

2. Paegle — pāri par 60 g. v., mirusi 1950. g.

3. Blūme — mirusi ar tbc.

4. Ieviņš — apm. 47 gadus veca, mirusi 1953. g.

5. Lēmanis (?) — apm. 50 gadus veca, 2 bērni bijuši Rīgā, mirusi 1953. g. maijā.

Marinskā:

1. Benjāmiņš, Jānis.

2. Dreimanis — itin kā arhitekts no Rīgas.

Vorkutā:

1. Veidemaņa kundze, Anna, Pēterā meita, it kā zobārste, apm. 50 g. veca, laikam no Rīgas un precējusies, brālis bijis Latvijā, mirusi 1952. g. jūlijā.

2. Šultes kundze, 2 dēli un vīrs Latvijā. 50—60 g. v., mirusi 1953. gada augustā.
3. Lipša, Elza, 37 gadus veca, mirusi 1952. g. ar vēzi, precējusies.

Nezināmā vietā miruši:

1. Balodis, Vilis — bijusi mašīnu fabrika resp. darbnīca Rīgā, Tērbatas ielā, dzīvoklis bijis laikam Dzirnau ielā 71.
2. Miķelsons, Kārlis — vecāks kungs.

Notiesāto nometnes Pad. savienībā parasti katra par sevi veido noslēgtu, patstāvīgu saimnieciski administratīvu vienību. Visus iekšējos darbus, līdz zināmai pakāpei arī administratīvos pienākumus, veic paši notiesātie, piem., brigadierī, baraku vecākie, ārsti, žēlsirdīgās māsas, noliktavu pārziņi, virtuves personāls u.c.

Notiesātie parasti dzīvo barakās. Gadījumos, kur tādu nav bijis, tie mitinājušies teltīs, arī polārajos apgabalos, vai uz klāja lauka līdz baraku uzcelšanai. Vienā barakā resp. vienā tās telpā caurmērā saspīesti 150—300 cilvēku. To iedalījums pa barakām, gan ne visās vietās vienāds, parasti ir šāds:

Administrācijā nodarbinātie.

Fiziski strādājošie (atsevišķās vietās grupēti arī pēc soda ilguma).

Darba nespējīgie. Tbc slimajiem parasti ierādītas atsevišķas barakas.

Gandrīz visas nometnes cieš no medicīniskā personāla un medikamentu trūkuma. Pa visu plašo Vorkutas nometni ir tikai viens acu ārsts.

Nometnēs, kas iekārtotas labāk, atrodas arī atsevišķas barakas slim-

nīcai, klubam ar lasītavu, bibliotēku un kantīni, kā arī ēdamistaba. Katrā nometnē bez izņēmuma iekārtots arī karceris, parasti auksta, mitra un tumša telpa.

Laikraksti piegādāti, sākot ar 1946. g., grāmatas ar 1948. g. resp. 1950. g., bet reliģiskā literatūra pilnīgi noliegta.

NOMETINĀTO NACIONĀLAIS SASTĀVS

Nometnēs notiesātie parasti dzīvo jaukti un nav sadalīti pa tautībām. Nometināto nacionālo sastāvu, piemēram, labi raksturo Vorkutas 9./10. nometnē ieslodzītie, kur 3.500 ieslodzīto vidū 1700 ukraiņu, 800 lietuviešu, 300 krievu, 200 igauņu, 190 vāciešu, 70 žīdu, 300 latviešu, 25 armēņi, 3 gruziņi, 20 poļu, 15 grieķu, 10 ungāru, 10 austriešu, 8 ķīnieši, 6 japāņi, 2 persieši, 2 holandieši, 1 francūzis, 1 amerikānis, 1 tibetietis u.c.

APSARDZĪBA

Visas padomju vergu darbu nometnes ir iežogotas, parasti ar dzelozstieplēm. Gar iežogojumu uzcelti sardžu torņi, kas apgādāti prožektoriem. Sargiem ir arī suņi. Apsardzības dienestu parasti veic MVD vienības, bet nometnēs, kur darba un dzīves apstākļi sliktāki, apsardzību veic arī paši notiesātie kā īpašu norīkojumu par izdarītiem pārkāpumiem. Sieviešu nometnēs apsardzību blakus vīriešiem veic arī sievietes. Pēdējās parasti ir rupjākas un nežēlīgākas par vīriešiem. Caurmērā uz 12 ieslodzītajiem ir 1 bruņots sargs. Sargi komplektējas no dažādām tautībām.

Laiku pa laikam notiek notiesāto kratišanas, neatturoties arī no pilnīgas izģērbšanas, no kā nav pasargātas arī sievietes.

Izbēgšanas iespēju nav tikpat kā nekādu, īpaši ziemeļos, bargā klimata dēļ. Bez tam vietējie iedzīvotāji par katru uzrādītu bēgli saņem speciālu prēmiju.

Dzīvei nepieciešamo pārtiku, kurināmo materiālu, drēbes u. c. nometnes parasti saņem no turienes, kurp tās nosūta savu produkciju.

DARBA APSTĀKĻI

Darba apstākļi nometnēs atkarīgi no to ģeografiskā novietojuma resp. no klimata.

Galvenie darbi vīriešu nometnēs: ogļu un rūdas raktuvēs, akmeņlauztuvēs, ķieģeļnīcās, ceļu un ēku būvēs, fabrikās, koku apstrādāšanā u.c. Sieviešu nometnēs: meža darbos, arī zvejniecībā, ķieģeļnīcās, lauksaimniecībā, noliktavās, vagonu lādēšanā u.c.

Visi veicamie darbi ir normēti, pie kam nav starpības starp vīriešu un sieviešu darba normām. Darbi jāveic ar visprimitīvākiem līdzekļiem, parasti rokām, kas prasa ārkārtīgu fizisku piepili. Par vissmagāko uzskata darbu akmeņlauztuvēs un ķieģeļnīcās. Tā, piem., Vorkutā 2. ķieģeļnīcā vienai sievietei jāsaņem no krāsns, jāpārnes un jānokrauj grēdās ap 1.900 ķieģeļu dienā. Lai šo normu veiktu, jāstrādā no pl. 6 rītā līdz 24 nakti. Darbs ir vieglāks, ja tas sadalīts maiņās, piem., akmeņlauztuvēs, kur notiesātie strādā trijās maiņās un darba stundaš nav iespējams pagarināt.

Darba laiks noteikts uz 9—10 stundām dienā, bet šajā laikā nor-

mu nav iespējams veikt. Klāt nāk pārvietošanās uz darba vietu un atgriešanās no tās — dažreiz līdz 10 km attālumam, un šis laiks darba laikā nav ieskaitīts.

Lai dabūtu atbrīvojumu no darba, notiesātajam jābūt ārkārtīgi novājējušam vai bīstami slimam. Vorkutā strādā arī sirds slimnieki ar asinsspiedienu virs 250.

Sliktā apģērba un sala dēļ Vorkutā bojā aiziet daudz cilvēku. Kazachijā mirstību un slimības veicina karstums vasarā, sausums un smilšu vētras.

ATALGOJUMS

Atlīdzību par darbu vergu nometnēs sāks izmaksāt visumā tikai ar 1948. g., un pirmās izmaksas svārstījušās starp 75 un 80 rbļ. mēnesī. Taču 1953. g. tās picaugušas pat līdz 200—300 rbļ. mēnesī, piemēram, Vorkutā. Turpretī Spaskas sieviešu nometnē arī vēl 1953. g. nav tikusi izmaksāta gluži nekāda atlīdzība. Kādā brūnogļu raktuvē 1952. g. dienas izstrādes norma bijusi 1,8 tonnas, par ko maksāti 22 rbļ. Vagonešu stūmējs par 1 vagonetes pārvietošanu saņēmis 1,20 rbļ., bet krāvējs par 1 t uzlādēšanu — 5 rbļ. Vorkutas 2. ķieģeļnīcā par izpildītu dienas normu maksāti 16 rbļ.

Par apģērbu, uzturu un telpām no peļņas atskaitīti 465 rbļ. mēnesī, kā arī 15—20 rbļ. apsardzībai un darba nespējīgo uzturam. No tā var secināt, ka arī par savu apsardzību notiesātajiem vismaz pa daļai jāmaksā pašiem.

Katram notiesātajam atļauts saņemt mēnesī 200 rbļ. no nopelnītās naudas. Lai šo summu patiesi arī saņemtu, pēc visiem atvilkumiem,

nepieciešams nopelnīt 700—800 rbļ. mēnesī. Šo summu spēj nopelnīt ogļrači, bet vagonešu stūmējiem un krāvējiem tas nav iespējams. Vietās, kur par brigadiem ir kriminālisti, pēdējie nereti ietur pusi no savas brigādes nopelnītās naudas.

Izpelņa virs atļautajiem 200 rbļ., ja tāda pēc atvilkumiem paliek pāri, tiek ieskaitīta notiesātā personīgajā kontā. Atbrīvošanas gadījumā viņam izmaksā šai kontā uzkrājušos līdzekļus.

Notiesātie saņemto naudu izlieto galvenokārt uztura papildināšanai un tabakai. Vorkutas kantīnē, piemēram, atzīmējamās šādas preču cenas:

- 1 kg sviesta 56 rbļ.
- 1 kg margarīna 37 rbļ.
- 1 kg cukura 12 rbļ.
- 1 kg šokolādes, konfekšu — 50 rbļ.
- 1 kg vienkāršu konfekšu 20 rbļ.
- 1 kg maizes 1,50 rbļ.
- 20 gab. papirosu — 5,60 rbļ.
- 1 paciņa machorkas 0,50 rbļ.

Taukvielas parasti gan nav dabūjamās.

UZTURS

Uztura kvalitāte un tā devas ir atkarīgas no nometnes atrašanās vietas un dažādiem laika periodiem.

1) Vismazākā deva, ko izdevies konstatēt, ir 400 gr maizes un divas reizes dienā ūdeņaina zupa tādiem, kas darba normas izpildījuši tikai par 50 proc.

2) Kādā Pervo-Uraļskas nometnē 1952./53. g. par 80—100% izpildītu dienas normu izsniegts 650 gr maizes, 3 reizes dienā šķidra zupa, 1 reiz dienā 120 gr biezputras un 13 gr cukura.

Ja darba norma izpildīta par 101—129 proc., iepriekšējā deva papildināta ar 100 gr. maizes, 100 gr. biezputras, 24 gr. zivju un 15 gr. cukura. Par 130—150 proc. izstrādi virs normas šis uztura papildinājums dubultots.

3) Kādā atvaseļošanās punktā, kur novietoti pārāk novājējušie un darba nespējīgie, ik dienas izsniegti 850 gr maizes, 3 reizes dienā zupa, 2 reizes dienā biezputra pa 100 gr. un 10 gr taukvielu.

4) Molotovskas sieviešu nometnē brokastīs izsniegti 200 gr maizes un 1/2 l skābu kāpostu zupas ar zivīm, pusdienās — tas pats, vakariņās — 200 gr maizes, puslitrš zupas, 200 gr biezputras un 30 gr cukura.

5) Salīdzinājumā labāks uzturs 1952./53. g. bijis Vorkutas 40. šachtā, kur uzturs izsniegts 2 reizes dienā — pirms un pēc darba.

Pirmajā devā —

- 400 gr maizes, 600 gr zupas,
- 200 gr biezputras, 100 gr zivju, 5 gr eļļas.

Otrā devā —

- 400 gr maizes, 50 gr baltmaizes, 600 gr zupas, 250 gr biezputras vai 200 gr makaronu, 45 gr gaļas vai 60—80 gr zivju un 5 gr eļļas. Cukurs izsniegts 27 gr dienā, pa 10 dienām reizi.

Sākot ar 1953. g. maizes dots, cik vēlas. Iespējams, ka šī kārtība pārņemta no 7. šachtas, kur šāds eksperiments 1953. g. februārī cēlis produkciju.

Vorkutas 11. šachta pēc 1953. g. sacelšanās pārvērsta soda nometnē un tajā uzturs, iedalīts pēc katliem, bijis šāds:

1. katls —

invalidiem, kas normu neizstrādā — 1. devā: 400 gr maizes un zupa, 2. devā — zupa, 250 gr. biezputras, 75 gr. zivju, 10 gr eļļas, 40 gr baltmaizes.

2. katls —

zemes darbu strādniekiem, kas izpilda normu — 800 gr maizes un 150 gr putras dienā.

3. katls —

malkas laukuma strādniekiem — 1200 gr maizes un 400 gr putras.

4. katls —

slimajiem.

5. un 6. katls —

raktuvju strādniekiem — dienā 1200 gr maizes, 1,5 l zupas, 600 gr putras, 50 gr eļļas, 120 gr zivju, katru 2. dienu 1 paciņa machorkas un mēnesī 750 gr cukura.

7. katls —

noņemšanas administrācijai, uzraugiem, darbu vadītājiem u.c.

Raksturīgi, ka 1954. gada beigās un 1955. g. sākumā no Vorkutā ieslodzītajiem rietumos saņemtajās vēstulēs nav runas par pārtiku, bet lūgts aizsūtīt siltus apģērbus, C vitamīnus, brilles, termoforus u.c.

SAKARI AR ĀRPASAULI

Pad. savienībā noņemti un nodoti sakari ar ārpasauli iedalāmi divās grupās:

- a) sakari Pad. savienības teritorijā,

- b) sakari ar ārzemēm, ieskaitot satelītvalstis un Austrumvāciju.

Pad. savienības pilsoņiem, par kādiem uzskata arī latviešus, atļauts sarakstīties Pad. savienības teritorijas robežās un saņemt pastu, pārtikas un drēbju saiņus, kā arī naudas pārvedumus. Dažās noņemtnēs, īpaši agrākajos gados, bijis atļauts rakstīt un saņemt 2 vēstules gadā (janvārī un jūlijā), citās vietās — arī vairāk. Sākot ar 1953. g. it kā atļauts rakstīt un saņemt vienu vēstuli mēnesī, bet pēdējos gados pat neierobežoti. Saiņu atļautais skaits bijis no Vācijas 5 kg, no Latvijas 8 kg, pie kam pēdējo saturā līdz 1949./50. g. bijis pat sviests, bet pēc pāriešanas kolhozos minētajos gados paciņu skaits un saturs sarucis. Notiesātajiem obligāti jāuzrāda, no kā viņš sūtījumus resp. saņēmušus sagaida, pretējā gadījumā saiņus neizsniedz. Vēstules un saiņus sīki kontrolē, atgriežot vaļā pat konservu kārbas.

Sarakstīties ar ārzemēm un no turienes saņemt arī saiņus atļauts vienīgi kara gūstekņiem resp. vāciešiem un ieslodzītajiem no tagadējām satelītvalstīm. Vācu politiķiem gūstekņiem vismaz līdz 1953. g. vasarai nebija tiesību ne sarakstīties, ne saņemt paciņas. Vispārējie noteikumi satiksmei ar ārpasauli 1954. g. mikstināti, un tagad esot atļauts sarakstīties arī ar ārzemēm. Rietumvācijā 1954. g. beigās tiešām arī saņemtas vēstules no latviešiem Vorkutā, kas rakstītas piederīgajiem, lūdzot rakstīt un sūtīt paciņas.

NOSKAŅOJUMS

Par spīti reliģiskajiem spaidiem, Pad. savienībā ticīgo joprojām esot daudz, un ļoti izplatīts arī sektantisms, kas nav bez ietekmes ieslodzīto nometnēs, īpaši sieviešu vidū. Spaskas sieviešu nometnē, piemēram, populāras t.s. „monaškas” (mūķenes), kas nēsā melnus galvas lakatiņus un uz krūtīm uzšūtus baltus krustus. Tās, spītējot visām represijām, kategoriski atteikušās strādāt un valkāt nometnes izsniegtos darba tērpus. Viņas dzīvojušas gluži kailas, līdz no Maskavas saņemta atļauja izsniegt tām viņu personīgās drēbes.

Politiskās pretestības grupas izveidojušās pēc tautību principa, un to vadītājiem ir savstarpējs kontakts. Šīs grupas uztur morāli notiesāto vidū, savstarpēji palīdzas, apkaņo spiegos un ziņotājus. Masveidīga ziņotāju iznīcināšana notikusi 1951. g. Pavlodarā un Ekibastusugoļā, kad nogalināti ap 60 aizdomās turētie, un šo akciju mēģināts atkārtot arī 1952. g. februārī, gan bez sekmēm. Pretestības grupām ievērojami nopelni arī 1953. g. streiku rīkošanā, kas bez Vorkutas notikuši arī vēl citās vietās, piem., Nariļskā, dažās Urālu nometnēs un citur.

Latvieši ir cieši saslēgušies savā starpā un ir visai palīdzīgi viens otram, bauda arī pārējo notiesāto cieņu. Mūsu sarakstā uzskaitīto 168 latviešu vidū aizdomās turēti tikai trīs. Latviešu notiesātie iespēju robežās atzīmē visus kristīgos svētkus, tāpat Jāņus, un rīko pat piemiņas brīžus 14. jūnijā deportētajiem. Noskaņojuma uzturēšanā liela loma

ir arī satiksmei ar ārpusauli, lai cik tā ierobežota. Ziņas par notikumiem brīvajā pasaulē notiesātie saņem no tiem, kas sodu izcietuši, dzīvo savu bijušo soda vietu tuvumā, dīkst klausīties radio un dažreiz nonāk saskarē ar ieslodzītajiem.

DZĪVES APSTĀKĻI

Arī dzīves apstākļu ziņā Pad. savienības vergu darbu nometnes visai atšķirīgas. Kopējs tām vienīgais, ka trūkst viselementārākās higiēnas, tikai retās vietās barakās iekārtotas arī atejas, bet parasti dabiskās vajadzības izdara speciālās mucās turpat barakā. Par visām lietām trūkst apģērba, veļas un gultas veļas.

Piemēram, Vorkutas sieviešu nometnēs katrai sievietei izdots matracis, piepildīts ar zāgu skaidām, kas atjaunotas 2 reizes gadā. Pēc 1949. g. gadā izsniegta viena sega (agrāk — 1 sega pa 2 gadiem reizi). Segas mazgātas ik 6 mēnešus reizi, mazgāšanas laikā cita sega nav dota. Bez tam vienam gadam izsniegts — 1 palags, 2 spilvenu pārvelkamie (taču nav bijis, ar ko spilvenu piepildīt), 2 krekli, 2 apakšbikses ziemai un 2 vasarai, 2 katūna tērpi, 1 vatēts pusmētelis ar piedurknēm, 1 t.s. ķermeņa sildītājs, vasarā 1 pāris mākslīgas ādas puszābaku, par laiku no 15. okt. līdz 15. aprīlim 1 pāris vaļinku (bez zolēm) un vatētas bikses, trīs pāri kokvilnas zeķu gadā, 2 pāri kājautu. Pēdējos sievietes parasti lietojušas menstruācijas saitēm. Vasarā izsniegts 1 galvas lakatiņš, ziemā — vatēta cepure, kā arī visam gadam 2 dvieļi.

Molotovskas nometnē sievietes ziemā gērbjas vatētās biksēs un jakās, bet vasarā — maisveidīgās rupja auduma kleitās. Apakšveļu izsniedz reti; kad tā noplīst, ieslodzītās spiestas valkāt vatētās drēbes tieši uz miesas. Apavi parasti ir 44. numura ar gumijas zolēm, audekla virsām un stulmiem, kuņus pie kājām piesien ar auklām. Ziemā izsniegti veci filca zābaki. Lai izsargātos no sala un lai tie turētos kājās, tie piebāzti lupatām. Zeķes nav izsniegtas.

Potmas vīriešu nometnē katram ieslodzītajam pienācies saņemt 1 ziemas un 2 vasaras tērpus, taču šis noteikums nav pildīts. Izsniegti 2 pāri veļas, kā arī 2 palagi, bez tam salmu maiši.

Dažās nometnēs ieslodzītajiem jānēsā pašiem savas privātās drēbes, bet nometnes tērpus izsniedz pēc tam, kad pirmās noplīsušas. Dažās nometnēs ieslodzītajiem jāguļ uz pilnīgi kailām lāvām, jo gultas maiši nav izsniegti.

DAŽAS PIEZĪMES

Šajā brošūrā sakopotie fakti un dati iegūti no dažādu tautību pārnācējiem, kas paši ir bijuši Pad. savienības vergu darbu nometņu acu liecinieki. Dabiskā kārtā brīvībā izkļuvušie svešautieši tieši baltiešiem nav pievērsuši nekādu īpašu vērību, atrazdamies ieslodzījumā vai nometinājumā, kur sapulcināti daudzu tautu piederīgie. Ja atceramies, ka 10 pēckaŗa gados no Baltijas valstīm brīvībā izkļuvusi tikai 21 persona, kas ir ārkārtīgi niecīgs skaits salīdzinājumā ar tiem tūkstošiem, kas pārbēguši no sateļvalstīm vai Austrumvācijas, — tad arī kļūst saprotams, ka īsta ieskata Pad. savienības apstākļos

mums nav un nevar būt. Taču arī šie nedaudzie fakti un dati, kas savākti rūpīgā darbā un sakopoti šajā pārskatā, spēj sniegt nojausmu par postu un tragismu, kāds piemeklējis mūsu tautu, un ikvienam kaut cik iejūtīgam lasītājam liek nodrebēt no tās drāmas priekšstata, kam joprojām pakļauti neskaitāmi mūsu tautas locekļi.

Piesardzības nolūkā publicētiem personu vārdiem nav minēti kādreizējie amati, nav apzīmēti bij. kaŗavīri u. c., atskaitot dažus izņēmumus, piem., faktus par personām, kas jau bijuši publicēti presē. Tuvākas izziņas saņemas LNFS.

